

Nieuw Ensemble verovert de wereld

Het Nieuw Ensemble, befaamd om zijn wereldwijde repertoire, brengt donderdagavond première van componisten van Aziatische origine. Een gesprek met artistiek leider **Joël Bons**.

DOOR MARIANNE BROEDER

BREAKING NEWS: een uitdrukking die je overal ziet opduiken. De ene gebeurtenis is nog niet doorgebroken of het volgende is al *breaking*. Meestal gaat het om rampen, oorlogen, corruptie, schandalen. Terwijl je ook totaal ander nieuws zou kunnen brengen. Stel je voor: elke dag een bulletin met heel inspirerende dingen: *Breaking News*.

Aan het woord is Joël Bons, artistiek leider van het Nieuw Ensemble. 'We leven in een krankzinnige wereld,' vervolgt hij, 'waarin inmiddels bijna alles virtueel is geworden, van geld tot het contact tussen mensen. Maar tegelijk trachten mensen over ter wereld iets waardevols in hun leven te doen, vol aandacht en toewijding. Kunstenaars bijvoorbeeld. Kunst is heel wezenlijk en een tegenhanger van de waan van de dag.'

Met felle mimiek en een aanstekelijke, relativerende lach brandt Bons los bij de vraag waarom dit motto is gekozen voor het jongste concert met nieuwe stukken van in hoofdzaak Aziatische componisten.

'Voor ons zijn deze premières *breaking news*. Een stuk van Artjom Kim, een jongen van Koreaanse komaf, wiens familie door de diaspora in Oezbekistan terecht kwam, die tijdens zijn studie Russische en westerse muziek leerde kennen en al die invloeden wist te versmel-

Joël Bons: 'Samenwerking met componisten is voor ons een levensvoorwaarde'

ten tot een eigen synthese; een werk van Farangis Nurulla-Khoja uit Tadzjikistan die in Canada studeerde, maar ook een werk van de Koreaanse Seung-Ah Oh die door haar studie in Nederland een totaal andere blik kreeg op haar eigen cultuur. Componisten kortom die op een of andere manier hun eigen cultuur vermengen met andere.'

Samenwerking

'Breaking News' is exemplarisch voor het Nieuw Ensemble dat sinds 1980 zijn eigen repertoire genereert door componisten wereldwijd voor zich te winnen. Dat kon ook niet anders. Voor de uitzonderlijke samenstelling van verschillende tokkelinstrumenten, houtblazers, strijkers, piano en slagwerk bestonden nauwelijks composities.

'We begonnen zonder enige pretentie,' vertelt Bons. 'Voor onze samenstelling bestonden maar een paar stukken. Samenwerking met componisten is voor ons dus een levensvoorwaarde. Carter, Donatoni, Ton de Leeuw en anderen toonden zich enthousiast. Mijn fascinatie voor niet-westerse muziek bracht me in 1988 in China, waar ik een generatie jonge componisten leerde kennen, die later mede door onze uitvoeringen in het westen furore maakten.'

De bal rolde voort. Inmiddels bestrijkt het repertoire van het Nieuw Ensemble ruim vijfhonderd werken van componisten uit onder meer Japan, de Kaukasus, het Midden-Oosten en Midden- en Zuid Amerika. Gaandeweg ontstond een hechte samenwerking met buitenlandse ensembles en festivals. Ook organiseert het ensemble in verschillende landen compositiepractica voor studenten uit allerlei windstreken.

Eigenlijk plukt het Nieuw Ensemble dus de zoete vruchten van de globalisering en het *breaking news*, van het feit dat we op de hoog-

te zijn van alles wat overal ter wereld gebeurt? Bons: 'Natuurlijk! Mensen die nu geboren worden zien dat er uit meerdere vaktjes getapt kan worden. De ontwikkeling die het Nieuw Ensemble heeft doorgemaakt is daar inderdaad het levende bewijs van.'

Kasteel

In 2002 richtte Bons het Atlas Ensemble op, een uniek kamerorkest dat musici uit China, Azië, het Nabije Oosten en Europa verenigt. Deze zomer vindt de eerste Atlas Academy plaats in samenwerking met het Conservatorium van Amsterdam, een ontmoetingsplaats waar componisten, musici en studenten kunnen lesgeven en nemen.

'Tot nu toe brachten we met het Atlas Ensemble elk jaar een premièreprogramma,' vertelt Bons, 'totdat we merkten dat we, om elkaars culturen diepgaand te leren kennen, samen een maand lang op een kasteel moeten gaan zitten. Dat kasteel is het Conservatorium geworden. Veel musici zijn nu al "tweeculturig" geworden. De Japanse Naomi Sato bijvoorbeeld speelt sho en saxofoon en de Syrische kanunspeler Bassem Alkhouri is hier zang gaan studeren.'

Terugkijkend denk ik soms: wat ooit een klein zaadje was, is uitgroeid uit tot een enorme plant met steeds meer nieuwe loten. Eigenlijk is het een wonder dat we nog steeds bij elkaar zijn in dezelfde samenstelling. Een groep musici, dirigent Ed Spanjaard en een heel bont gezelschap van componisten, die allemaal in eenzelfde richting denken. Nou ja, denken en voelen. We werken vooral vanuit onze intuïtie, niet met vooropgezette, vastomlijnde plannen. In de muziek vinden we de diepgang waarnaar we op zoek zijn.'

Donderdagavondserie

► DONDERDAG, RADIO 4, 20.02-23.00 UUR